

REPUBLIKA HRVATSKA
PRIMORSKO - GORANSKA ŽUPANIJA

GRAD RIJEKA
Gradonačelnik

KLASA: 024-03/23-03/164
URBROJ: 2170-1-02-00-23-2
Rijeka, 5. listopada 2023.

Gradsko vijeće Grada Rijeke
n/p predsjednice, gospođe Ane Trošelj

Predmet: IVA DAVORIJA – pitanje članice Gradskog vijeća Grada Rijeke
- dostava odgovora

Poštovana gospođo Trošelj,

članica Gradskog vijeća IVA DAVORIJA je, na 22. sjednici Gradskog vijeća Grada Rijeke, 28. rujna 2023. godine, iznijela da je nedavno objavljen izvještaj prvog nacionalnog probira djece na obiteljsku hiperkolesterolemiju, tzv. nasljedni loš kolesterol, što znači da su svi lanjski prvašići imali mogućnost pri obveznom sistematskom pregledu izvaditi krv i bilježiti razinu kolesterola. Nadalje je iznijela da je pretraga obuhvatila visokih, gotovo 81% prvašića koji su pristupili sistematskom pregledu, što je preko 32 tisuće djece i od čega je kod čak 10,5% njih utvrđen povišeni kolesterol. Kazala je da izneseno potvrđuje i pokazuje hitnu potrebu donošenja nacionalnog plana za suzbijanje kardiovaskularnih bolesti, budući da su bolesnici sa obiteljskom hiperkolesterolemijom po definiciji osobe sa visokim rizikom od kardiovaskularnih bolesti. Također, da to pokazuje kako je važno u školama organizirati, odnosno promijeniti marende i školske obroke kako bi oni bili nutritivno vrijedni, budući da se zna da se u većini škola u gradu Rijeci školske marende baziraju na pekarskim proizvodima. Zanima je stoga, s obzirom da se uvodi riječki model zdravstvenog odgoja, hoće li se infrastrukturno, popratiti zdrava ideja i zdrava prehrana i hoće li se infrastrukturno nadomjestiti i nedostatak kapaciteta školskih kuhinja kako bi djeca zaista dobila hranjiv i nutritivno bogat topli obrok te kako bi se doskočilo ovim poražavajućim nacionalnim rezultatima. Zamolila je da se pisano iznesu barem inicijalni koraci na koji način Zamjenica Gradonačelnika i Upravni odjel namjeravaju doskočiti ovim rezultatima.

Grad Rijeka, već dugi niz godina na razne načine nastoji pridonijeti promociji i usvajanju zdravog načina života i životnih navika. Upravo na tom tragu, u suradnji Grada Rijeke, Riječkog sportskog saveza i riječkih osnovnih škola, 2017. godine, započeta je provedba projekta *Ri Move*. Radi se o projektu koji promiče sport, zdrav život i bavljenje aktivnostima među najmlađima, uključivanje djece u sport, porast njihovih psihofizičkih sposobnosti te stjecanje elementarnih znanja i vještina o sportu.

Također, kako se plivanje smatra sveobuhvatnim sportom, kojim se u velikoj mjeri može utjecati na optimalan rast i razvoj djeteta, Grad Rijeka provodi i projekt *Rijeka pliva*, u sklopu kojeg se u školu plivanja besplatno uključuju učenici nižih razreda riječkih osnovnih škola. Također, vrijedi istaknuti kako riječke osnovne škole imaju i izvrsnu suradnju s riječkim sportskim klubovima pa osnovnoškolci mogu trenirati različite sportove i po završetku škole, u bliskom, poznatom okruženju.

Osim toga, u suradnji s Nastavnim zavodom za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije, u školama Grada Rijeke, organizirali smo aktivnost naziva *Školica zdrave prehrane*, s glavnim ciljem unapređenja prehrane djece u osnovnim školama, usvajanja pravilnih prehrambenih navika te

očuvanja zdravlja kroz edukaciju djece i njihovih učitelja. Također, jedan od važnih segmenata programa, bio je izraditi jedinstveni jelovnik za cjelodnevni i produženi boravak koji smo ponudili svim školama. Organiziran je i mrežni portal s ciljem proširivanja znanja o hrani, prehrani i zdravlju. Portal je namijenjen prvenstveno djeci školske dobi te njihovim roditeljima, ali i učiteljima njihovih škola te svim članovima zajednice koji žele proširiti znanje o hrani, prehrani i zdravlju. Portal nudi pristup izrađenim edukativnim i zabavnim materijalima s porukama važnosti unapređenja prehrane i zdravlja. Osim toga, svi su izrađeni materijali u obliku plakata i brošura podijeljeni školama.

Grad Rijeka uključio se i u nacionalni program *Školski medni dan s hrvatskih pčelinjaka*, a u cilju, između ostaloga, podizanja razine znanja o važnosti zdrave prehrane. Riječke škole sudjelovale su u još jednom nacionalnom programu naziva *Školska shema* s ciljem poboljšanja distribucije poljoprivrednih proizvoda i poboljšanju prehrambenih navika djece.

Svakako, svjesni smo činjenice kako je, unatoč svemu navedenom, ponuda marenda u riječkim školama i dalje nije uvijek optimalna, no u ovom trenutku, na tržištu je vrlo izazovno pronaći dobavljača koji je u mogućnosti poštivati preporučene standarde i isporučiti zdrave marende za sve riječke škole, uz činjenicu da je kuhare/ice teško pronaći na tržištu rada i da nemaju sve škole mogućnost pripreme obroka za svoje učenike. Ipak, prema iskustvu škola, uvođenjem jediničnog iznosa za školsku marendu za svakog učenika u Hrvatskoj, pružena je mogućnost unapređenja školske marende, a koja ne utječe na financijsku participaciju roditelja, pa tako sve više riječkih osnovnoškolaca, svakodnevno može odabrati namirnice ponuđene sa švedskog stola.

Naravno, prostora za uvođenje novih i unaprjeđenje postojećih obrazaca, uvijek ima. Upravo iz tog razloga, analiziramo mogućnost uspostave za sve škole jedinstvenih i nutritivno vrijednih jelovnika, čija bi se primjena osiguravala provođenjem objedinjenog postupka nabave i distribucije takvih obroka. Također, Grad Rijeka planira prijaviti određene škole na nacionalne pozive kojima će se moći osigurati određena sredstva u svrhu osiguravanja, prije svega, infrastrukturnih preduvjeta kojima bi se mogao povisiti standard i kvaliteta obroka za našu djecu.

Što se tiče naših najmlađih, a imajući na umu da se navike pravilne prehrane i usvajanja zdravih stilova života razvijaju od malih nogu, istaknuo bih da dječji vrtići kojima je osnivač Grad Rijeke organiziraju prehranu djece prema važećim nacionalnim prehrambenim standardima i normativima.

Mjere zdravstvene zaštite djece u dječjim vrtićima provode se u skladu s *Planom i programom mjera zdravstvene zaštite*, a obuhvaćaju, između ostaloga, zdravstveni odgoj djece, uključujući i usvajanje zdravog načina života, kao i zdravstveni odgoj zaposlenih u dječjem vrtiću i roditelja djece koja pohađaju vrtić. Navedeni Program sadrži podatke o prehrambenom standardu za planiranje prehrane u dječjim vrtićima (preporučene dnevne količine energije i prehrambenih tvari za dojenčad i djecu), a pravilna prehrana djece osigurava se u skladu s prehrambenim potrebama, izborom hrane te redovitim brojem obroka. Svi obroci posluženi u vrtićima moraju ispunjavati nutritivne i zdravstveno ispravne normative, pri čemu pripomaže kontinuirani nadzor i suradnja s Nastavnim zavodom za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije. Koriste se sezonske, zdrave namirnice kao temelj sezonskim jelovnicima (Jelovnik jesen-zima i Jelovnik proljeće-ljeto). Svaki jelovnik sadrži četiri tjedna tipa jelovnika, prema kojima se priprema i servira po jedan bezmesni dan u tjednu.

S djecom se provode razne i brojne aktivnosti s ciljem osvještavanja o važnosti pravilne prehrane te se u vrtiću organiziraju proslave zdravih rođendana, koje uključuju najčešće voće i zanimljive namirnice, a konzumacija nezdravih namirnica, svedena je na minimum. Osnivačka prava nad osnovnim školama, bitno su različita u odnosu na ona nad ustanovama predškolskog uzrasta, stoga zagovarajući sveobuhvatnu decentralizaciju, Grad Rijeka je spreman ponuditi model zdrave prehrane, koji već desetljećima funkcionira u riječkim predškolskim ustanovama, kao svojevrsni primjer dobre prakse i za sustav osnovnoškolskog obrazovanja.

Nažalost, podaci koje ste iznijeli zabrinjavajući su i, idu u prilog utvrđenoj niskoj razini zdravstvene pismenosti u Hrvatskoj koja se u prosjeku, nalazi na samoj granici između problematične i adekvatne.

Važno je istaknuti da u usvajanju i promociji zdravih stilova, ulogu ima čitav niz dionika i iz tog je razloga promocija zdravih stilova života, naglasak na vlastitoj odgovornosti i sustavnoj edukaciji, iznimno važan. Briga o zdravlju, uključuje prepoznavanje, razumijevanje i usvajanje zdravih životnih navika, a izbjegavanje navika štetnih po zdravlje. Osnovna svrha i cilj, trebaju biti motiviranje te pružanje znanja i potpore za usvajanje zdravih stilova života i odgovornog ponašanja.

Svjesni da se zdravi načini života smatraju osnovom za dobro zdravlje, kvalitetu i dugotrajnost života, odnosno osiguravanje zdravlja kao temeljnog ljudskog prava, Grad Rijeka donio je odluku kako će od školske godine 2024./2025., u zainteresirane osnovne škole kojima je osnivač, uvesti izvannastavnu aktivnost *Zdravstveni odgoj i obrazovanje*, s ciljem aktivnog doprinosa zdravlju i dobrobiti djece i mladih. Naime, istraživanja su pokazala da se obrazovanje o prehrani tijekom adolescencije pokazalo učinkovitim u povećanju znanja, stavova, i prakse glede prehrane, zbog specifičnosti razdoblja adolescencije. Rana adolescencija, predstavlja važno životno razdoblje za provedbu programa povezanih s prehranom i načinom života, kada mogu steći obrazovanje koje je važno za njihove buduće navike i zdravlje. Promocija zdravih načina života, predstavlja jedan od prioriteta kako bi se postigla što je moguće veća razina zdravlja, posebno u doba djetinjstva.

S poštovanjem,

GRADONAČELNIK

Marko Filipović

